

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
N. JÄÄSKINEN
представено на 14 април 2015 година¹

Дело C-207/14

Hotel Sava Rogaška, gostinstvo, turizem in storitve, d.o.o.
срещу
Republika Slovenija

(Преюдициално запитване, отправено от Vrhovno sodišče (Словения))

„Сближаване на законодателствата — Директива 2009/54/ЕО — Член 8, параграф 2 — Приложение I — Понятието „натурална минерална вода от един и същ извор“ — Критерии за тълкуване“

I – Въведение

1. Консумацията на изворни термални води става популярна през XIX в., а по-късно в резултат на социалното и културното развитие започва предлагането на такива води на пазара в бутилирана форма. През 1870 г. първата реклама на извора на натурална минерална вода Perrier залага на посланието „принцесата на трапезните води“. В правото на Съюза правната рамка относно натуралните минерални води е обусловена от целта да се установи и осигури свободното движение на стоки, като същевременно се поставя особен акцент върху защитата на потребителите.

2. В този контекст настоящото преюдициално запитване се отнася до тълкуването на понятието „натурална минерална вода от един и същ извор“ по смисъла на член 8, параграф 2 от Директива 2009/54/ЕО относно експлоатацията и предлагането на пазара на натурални минерални води², която кодифицира Директива 80/777/ЕИО³ — първата, уреждаща в правото на Съюза проблематиката с пазара на бутилирани минерални води, и я заменя. По-специално съгласно член 8, параграф 2 от Директива 2009/54 е забранено предлагането на пазара на вода от един и същ извор под повече от едно търговско описание.

3. Спорът в главното производство е между предприятието Hotel Sava Rogaška, gostinstvo, turizem in storitve, d.o.o. (наричано по-нататък „HSR“) и Republika Slovenija (Република Словения), представлявана от Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (Министерството на земеделието и околната среда, наричано по-нататък „министерството“), по отношение на отказа на последното да предостави на HSR търговското описание „натурална минерална вода“. Както е видно от преписката, разглежданият в главното производство отказ се основава на факта, че

¹ — Език на оригиналния текст: френски.

² — Директива на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 година относно експлоатацията и предлагането на пазара на натурални минерални води (ОВ L 164, стр. 45).

³ — Директива на Съвета от 15 юли 1980 година за сближаване на законодателствата на държавите членки относно експлоатацията и продажбата на натурални минерални води (ОВ L 229, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 5, стр. 117).

един и същ подземен воден хоризонт захранва два излаза, единият от които е този, за който на HSR е предоставена концесия за експлоатация. Добиваната от другия излаз вода обаче вече е била призната в Словения с конкретно търговско описание, където е широко предлагана на пазара като такава.

4. Концентрирано върху относително технически понятия и отнасящо се до тълкувателно затруднение, основано на разграничаването между критериите, свързани с обективните свойства на минералната вода, от една страна, и тези, свързани с хидрогеоложката структура на точката ѝ на излизане на повърхността, от друга, това дело предоставя на Съда възможност за първи път да се произнесе по тълкуването на Директива 2009/54, за да разясни целите ѝ, както и ценностите, стоящи в основата на нейното приемане.

II – Правната уредба

A– Правото на Съюза

5. Съгласно съображения 5 и 9 от Директива 2009/54:

„(5) Основните цели на всяка правна регламентация, отнасяща се до натуралните минерални води, следва да бъдат защитата на здравето на потребителите, предпазване на потребителите от въвеждане в заблуждение и гарантиране на честна търговия.

[...]

(9) Включването на информация за аналитичния състав на натуралната минерална вода следва да е задължително, за да се гарантира информираността на потребителите“.

6. Член 1, параграф 1 от тази директива предвижда:

„Настоящата директива се отнася до водите, извлечени от земята на държава членка и признати от отговорния орган на тази държава членка за натурални минерални води, които съответстват на разпоредбите на приложение I, раздел I“.

7. В член 8, параграф 2 от Директива 2009/54 се уточнява:

„Забранява се предлагане на пазара на натурална минерална вода от един и същ извор под повече от едно търговско описание“.

8. Приложение I към Директива 2009/54 съдържа в раздел I, озаглавен „Определение“, следните точки:

„1. „Натурална минерална вода“ означава здравословна вода от микробиологична гледна точка по смисъла на член 5, която произхожда от подземен воден хоризонт или находище, и се появява на повърхността от извор, експлоатиран от една или повече естествени или получени чрез сондаж точки на излизане на повърхността.

Натуралната минерална вода може ясно да бъде разграничена от обикновена питейна вода:

- а) по [своята] същност, която се характеризира с минералното ѝ съдържание, микроелементи или други съставки и при необходимост, чрез някои ефекти;
- б) по първоначалната [си] чистота,

като двете характеристики са напълно запазени поради подземния произход на такава вода

[...]

3. Съставът, температурата и други основни характеристики на натуралната минерална вода трябва да останат постоянни в рамките на естествената флукуация; по-специално те не трябва да се влияят от възможни колебания в дебита на потока.

[...]“.

9. Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 година за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите⁴ определя рамка за общо управление и опазване на водите, основана не на национални или политически граници, а на хидроложки образувания, тоест на речния басейн, в перспективата на устойчиво развитие. На терминологично равнище в член 2 тя установява сложна структура от определения с висока степен на техничност, като например „водоносен хоризонт“ или „подземен воден обект“.

Б – Национално право

10. Директива 80/777, заменена с Директива 2009/54, е транспонирана в словенското право по-специално с Правилника за натуралните минерални, изворните и трапезните води⁵. Съгласно член 4, параграф 1 от този правилник минерална е водата, която освен на някои микробиологични показатели отговаря по-специално на изискванията за произход от подземен воден хоризонт или находище, защитено от всякакво замърсяване, и се добива от извор с една или повече естествени или получени чрез сондаж точки на излизане на повърхността. Съгласно член 12, параграф 4 от правилника натуралната минерална вода от един и същ извор може да се предлага на пазара само с една търговска марка.

III – Фактите в спора по главното производство, преюдициалните въпроси и производството пред Съда

11. От преписката е видно, че на 18 юли 2011 г. HSR представя пред министерството заявление за признаване в Словения на търговското описание „ROI Roitschocrene“ за натуралната минерална вода, добивана от излаза с наименование „RgS-2/88“.

12. С решение от 26 февруари 2012 г. министерството отхвърля това заявление, с мотива че по силата на член 12, параграф 4 от Правилника и на член 8, параграф 2 от Директива 2009/54 натурална минерална вода от един и същ извор може да се предлага на пазара само под едно търговско описание и че такъв тип вода, добивана от същия водоносен хоризонт, от който и въпросната вода, но от друг излаз (с наименование „V-3/66-70“), вече е призната като натурална минерална вода с търговското описание „Donat Mg“ по силата на решение от 3 юли 2001 г. и е предлагана на пазара като такава.

4 — ОВ L 327, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 6, стр. 193. Директива, изменена с Директива 2009/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година (ОВ L 140, стр. 114, наричана по-нататък „РДВ“). Следва да се отбележи, че посочената директива е допълнена с Директива 2006/118/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 година за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване на състоянието им (ОВ L 372, стр. 19; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 18, стр. 209).

5 — Pravilnik o naravni mineralni vodi, izvirski vodi in namizni vodi (Uradni list RS, n° 50/04 от 6 май 2004 г.), изменен с Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o naravni mineralni vodi, izvirski vodi in namizni vodi (Uradni list RS, n 75/05 от 9 август 2005 г., наричан по-нататък „Правилникът“).

13. HSR подава жалба за отмяна на това решение пред Upravno sodišče (Административен съд), като поддържа, от една страна, че от излаза RgS-2/88 не се добива същата вода като тази от V-3/66-70 и от друга страна, че следва да се прави разграничение между понятията „извор“ и „водоносен хоризонт“. След като тази жалба е отхвърлена, HSR подава касационна жалба пред запитващата юрисдикция, като по-специално изтъква, че Административният съд неправилно е тълкувал понятието „извор“, съдържащо се в член 8, параграф 2 от Директива 2009/54.

14. В акта си за преюдициално запитване Vrhovno sodišče (Върховен съд) уточнява, че излазите V-3/66-70 и RgS-2/88 имат общ подземен воден хоризонт или находище⁶. Освен това този съд посочва, че натуралната минерална вода Donat Mg е вписана в регистъра на признатите в Словения натурални минерални води и в Списъка на натуралните минерални води, признати от държавите членки⁷, като посоченият извор е Donat⁸.

15. Запитващата юрисдикция поставя въпроса за тълкуването, което следва да се даде на израза „натурална минерална вода от един и същ извор“ по смисъла на член 8 от Директива 2009/54. Тази юрисдикция отбелязва, че терминът „извор“, използван неколкократно в директивата, не е определен в нея. Предвид различията в текстовете на отделните езици на съдържащото се в глава I, точка 1 от приложение I към тази директива определение „натурална минерална вода“ били възможни няколко негови тълкувания. Именно при тези условия Vrhovno sodišče решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли разпоредбата на член 8, параграф 2 от Директива [2009/54] да се тълкува в смисъл, че „натурална минерална вода от един и същ извор“:

- а) означава вода от една и съща отделна точка на излизане на повърхността, а не вода, която се добива от различни точки на излизане на повърхността, макар и да е вода, чийто извор е в рамките на същия водоносен хоризонт на същия подземен воден обект по смисъла на определението на понятията „водоносен хоризонт“ и „подземен воден обект“, съдържащо се в [РДВ];
- б) означава вода от една и съща отделна точка на излизане на повърхността, а не вода, която се добива от различни точки на излизане на повърхността, макар и да е вода, чийто източник е в рамките на същия водоносен хоризонт на същия подземен воден обект по смисъла на определението на понятията „водоносен хоризонт“ и „подземен воден обект“, съдържащо се в [РДВ], при положение че с това определение се отчитат и обстоятелства като разстоянието между точките на излизане на повърхността, тяхната дълбочина, специфичните качества на водата от отделна точка на излизане на повърхността (например химичен и микробиологичен състав), хидравличната свързаност между точките на излизане на повърхността, отворения или затворения характер на водоносния хоризонт;
- в) означава всички води, чийто източник е в рамките на същия водоносен хоризонт на същия подземен воден обект по смисъла на определението на понятията „водоносен хоризонт“ и „подземен воден обект“, съдържащо се в [РДВ], независимо от това че изтичат на повърхността от няколко точки на излизане на повърхността;

6 — Както е видно от становището на HSR, това предприятие добива от излаза RgS-2/88 натурална минерална вода на дълбочина от 274 m. Дружеството Droga Kolinska d.d. (наричано по-нататък „Droga Kolinska“) добива минерална вода от излаза Donat Mg V-3/66-70 на дълбочина от 606 m. Разстоянието между излазите е повече от 5 km.

7 — Вж. ОВ С 95, 2013 г., стр. 38.

8 — От преписката е видно, че с решение от 3 юли 2001 г. министерството признава водата, добивана от излазите RgS-2/88 и V-3/66-70, като натурална минерална вода с търговското описание „Donat Mg“, при все че ползващото се от това решение дружество Droga Kolinska няма концесия за експлоатацията на добиваната от излаз RgS-2/88 вода, а концесията е предоставена на HSR по силата на решение от 14 февруари 2008 г. Поради това Droga Kolinska не може да предлага на пазара тази вода с търговското описание „Donat Mg“.

- г) означава всички води, чийто източник е в рамките на същия водоносен хоризонт на същия подземен воден обект по смисъла на определението на понятията „водоносен хоризонт“ и „подземен воден обект“, съдържащо се в [РДВ], независимо от това че изтичат на повърхността от няколко точки на излизане на повърхността, при положение че с това определение се отчитат и обстоятелства като разстоянието между точките на излизане на повърхността, тяхната дълбочина, специфичните качества на водата от отделна точка на излизане на повърхността (например химичен и микробиологичен състав), хидравличната свързаност между точките на излизане на повърхността, отворения или затворения характер на водоносния хоризонт?
- 2) В случай че не може да се приеме нито едно от предложенията за отговор на първия въпрос, трябва ли тълкуването на израза „натурална минерална вода от един и същ извор“ да се основава на обстоятелства като разстоянието между точките на излизане на повърхността, тяхната дълбочина, специфичните качества на водата от отделна точка на излизане на повърхността, хидравличната свързаност между точките на излизане на повърхността, отворения или затворения характер на водоносния хоризонт?“.

16. Преюдициалното запитване постъпва в Съда на 25 април 2014 г. Писмени становища представят HSR, правителствата на Словения, Чешката република и Гърция, както и Комисията. HSR, правителствата на Гърция и Словения, както и Комисията вземат участие в проведеното на 4 март 2015 г. съдебно заседание.

IV – Анализ

А– По разглеждането на преюдициалните въпроси

17. С въпросите си запитващата юрисдикция иска от Съда да се произнесе с тълкуване на предвидената в член 8, параграф 2 от Директива 2009/54 забрана, по силата на която не е разрешено предлагането на пазара на „натурална минерална вода от един и същ извор“ под повече от едно търговско описание. При все че запитващата юрисдикция представя въпросите под формата на варианти на тълкувателни хипотези, следва да се подчертае, че всички те са съсредоточени върху едно и също понятие. Освен това, въпреки структурирането им, също като всички представили писмени становища по настоящото дело страни предлагам въпросите да бъдат разгледани заедно.

Б– По правната уредба относно натуралната минерална вода в правото на Съюза

18. От преписката е видно, че основното затруднение, пред което е изправена запитващата юрисдикция, е свързано с факта, че Директива 2009/54 не съдържа определение на понятието „извор“ и че поради това то би могло да се тълкува по много различни начини. Ако основната цел е потребителят да се предпази от въвеждане в заблуждение, понятието „един и същ извор“ би трябвало да се ограничи до понятието „един и същ излаз“. В такъв случай посоченият термин би обхващал единствено водата, добивана от един и същ излаз, с еднакъв химичен и микробиологичен състав. Ако обаче се възприеме разширено тълкуване, би следвало да се счита, че понятието „един и същ извор“ обхваща водата, добивана от няколко точки на излизане на повърхността, която същевременно е от общ водоносен хоризонт по смисъла на РДВ⁹.

⁹ — Съгласно член 2, точка 11 от РДВ водоносен хоризонт означава „подповърхностен слой или слоеве от скали или други геоложки пластове с достатъчна порьозност и пропускливост, така че да позволява достатъчен поток на подземните води или водочерпене на достатъчни количества подземни води“. Съгласно член 2, точка 12 от РДВ понятието „подземен воден обект“ е равнозначно на „отделно ниво на подземните води във водоносния хоризонт или хоризонти“.

19. В това отношение е полезно най-напред да се определи обхватът на разглежданото тълкуване.

20. Следва да се припомни, че хармонизацията в областта на предлагането на пазара на бутилирана вода беше особено дълъг и сложен процес в рамките на вътрешния пазар. Основното противопоставяне между държавите членки беше свързано главно с разногласие по самото понятие за натурална минерална вода¹⁰. Поради това, въпреки че въпросът за сближаването на законовите разпоредби в областта на хранителните продукти и напитките се поставя от края на 1950 г., директивата за хармонизиране на експлоатацията и предлагането на пазара на минерални води е приета едва през 1980 г.¹¹. В международен план този сблъсък се проявява в дебатите относно приемането на Кодекс алиментариус¹².

21. Отменената Директива 80/777 се отнасяше до експлоатацията и продажбата на храни, предназначени за консумация от човека, като наблягаше особено на необходимостта от защита срещу рискове от замърсяване поради връзката ѝ с общественото здраве. От друга страна, тя гарантираше правата на потребителите, като благодарение на бутилиране при извора и на подходящо приспособление за затваряне гарантираше, че течността ще запази характеристиките, обосновавали признаването ѝ като минерална вода¹³. Като заменя Директива 80/777, Директива 2009/54 като цяло възпроизвежда същите насоки.

22. Приета на основание член 95 ЕО (член 114 ДФЕС), Директива 2009/54 се вписва в рамките на сближаването на законодателствата, имащо за цел създаването или функционирането на вътрешния пазар в областта на храните¹⁴. Съществен елемент с оглед на нейното тълкуване се съдържа в съображение 5 от нея, съгласно което основните цели на всяка правна регламентация, отнасяща се до натуралните минерални води, следва да бъдат защитата на здравето на потребителите, предпазване на потребителите от въвеждане в заблуждение и гарантиране на честна търговия. Всъщност, както подчертава гръцкото правителство, това съображение е добавено към *ratio legis* на Директива 2009/54 в контекста на преработката на Директива 80/777.

10 — Ставало е въпрос за „латински“ модел, при който въвеждането от държавата на класификация се основава на научна експертиза и пускането на продуктите на пазара изисква предварително разрешение. Съгласно германския модел предприятията действат посредством секторни споразумения единствено въз основа на химичния състав на продукта (степен на минерализация). За разлика от него, съгласно британския модел по същество потребителят е този, който следва да направи най-добрия избор сред много разнообразни продукти, пуснати на пазара. Вж. в това отношение *Marty*, N. *La construction d'un marché européen des eaux embouteillées: enjeux, acteurs et déroulement des négociations de la directive 80/777 sur les eaux minérales (années 1950-années 1980)*. — *Revue d'histoire de l'intégration européenne*, Vol. 19, 2013, No 2, 227—242.

11 — За подробно историческо описание вж. *Marty*, N, *Op. cit.*

12 — *Doussin*, J.-P. *Les eaux minérales dans le Codex alimentarius — Un choc des cultures*. *Annales des Mines*, 5/1998, p. 30. Комисията за Кодекс алиментариус, създадена през 1963 г. от Организацията на Обединените нации по прехрана и земеделие (ОПЗ) и Световната здравна организация (СЗО), разработва международни и хармонизирани стандарти в областта на храните, насоки и кодекси на добри практики, имащи за цел опазване на здравето на потребителите и гарантиране на лоялни практики при търговията с хранителни продукти. Вж. интернет адрес <http://www.codexalimentarius.org/codex-home/fr/>.

13 — Директива 80/777 е приета по-специално за да премахне пречките пред предлагането на пазара на тези напитки и да улесни функционирането на общия пазар. Вж. заключението на генералния адвокат Ruiz-Jarabo Colomer по дело Комисия/Германия (C-463/01, EU:C:2004:290, т. 56).

14 — Следва да се отбележи, че съгласно член 1 от Регламент (ЕО) № 1924/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 2006 година относно хранителни и здравни претенции за храните (ОВ L404, стр. 9 и изменение в ОВ L12, 2007 г., стр. 3; Специално издание на български език 2007 г., глава 15, том 18, стр. 244) той се прилага, без да се накърняват разпоредбите на Директива 80/777. Съотношението между тези два акта е един от правните въпроси, поставени в рамките на дело Neptune Distribution (C-157/14), висящо пред Съда.

23. Вярно е, че проблематиката с питейната, и по-конкретно с бутилираната вода, се характеризира с хоризонтална правна уредба. Тази проблематика се урежда от множество актове, сред които са по-специално директивата относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека¹⁵, директивата за установяване на съставките на натуралните минерални води, които могат да представляват риск за общественото здраве¹⁶, както и директивата, въвеждаща понятието за води, които са лекарствен продукт¹⁷. Що се отнася по-специално до правилата за етикетиране, в Директива 2009/54 се съдържат допълнения и дерогации по отношение на общите правила от правната уредба за етикетирането на храните¹⁸.

24. Предвид разликите в целите и предмета на правната уредба обаче липсата на легална дефиниция на термина „извор“ в Директива 2009/54 все пак не ми се струва да допуска смесено използване на съдържашите се в РДВ определения. Подобно решение би могло дори да представлява грешка при прилагане на правото.

25. Всъщност, както Съдът вече е подчертал, РДВ е рамкова директива, приета на основание член 175, параграф 1 ЕО (понастоящем член 192 ДФЕС). Тя установява общите принципи и цялостната рамка за действия по опазването на водите, като осигурява координацията, интеграцията, както и в дългосрочна перспектива развитието на общите принципи и структури за опазване и устойчиво използване на водите в Европейския съюз¹⁹. РДВ обаче няма за цел пълна хармонизация на правната уредба на държавите членки в областта на водите²⁰. От съображение 19 от нея следва, че тя цели поддържането и подобряването на състоянието на водната среда в Съюза. Тази цел с екологично естество е основно обвързана с качеството на разглежданите води²¹.

26. Действително не може да се изключи термини от няколко директиви всъщност да определят едно и също природно явление, като при това с всеки един от термините водоносен хоризонт, подземен воден хоризонт или находище да се цели да се опише форма на подземен водосбор. Поради неопределеността на взаимовръзката между тези понятия обаче не може да се направи пряко позоваване на техническите понятия от РДВ с оглед на тълкуването на Директива 2009/54.

27. Накрая ще отбележа, че поставените в рамките на спора в главното производство въпроси, отнасящи се до практиката на националните органи в областта на предоставянето на концесии за добиване на натурална минерална вода, не са релевантни за исканото тълкуване, в смисъл че те не могат да окажат влияние върху тълкуването на самото понятие „минерална вода от един и същ извор“ по член 8, параграф 2 от Директива 2009/54.

15 — Директива 80/778/ЕИО на Съвета от 15 юли 1980 година относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека (ОВ L 229, стр. 11), отменена и заменена с Директива 98/83/ЕО на Съвета от 3 ноември 1998 година относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека (ОВ L 330, стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 4, стр. 255), съгласно измененията.

16 — Директива 2003/40/ЕО на Комисията от 16 май 2003 година за установяване на списъка, границите на концентрация и изискванията към етикетирането за съставките на натуралните минерални води и условията за употреба на обогатен с озон въздух за обработката на натурални минерални води и на изворни води (ОВ L 126, стр. 34; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 39, стр. 175).

17 — Директива 2001/83/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 ноември 2001 година за утвърждаване на кодекс на Общността относно лекарствени продукти за хуманна употреба (ОВ L 311, стр. 67; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 33, стр. 3).

18 — Директива 2000/13/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 март 2000 година за сближаване на законодателствата на държавите членки относно етикетирането, представянето и рекламата на храните (ОВ L 109, стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 6, стр. 9). Вж. съображение 8 от Директива 2009/54.

19 — По сложността на самия предмет на РДВ вж. заключението ми по дело Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2014:2324).

20 — Решение Комисия/Люксембург (C-32/05, EU:C:2006:749, т. 41).

21 — Решение Комисия/Германия (C-525/12, EU:C:2014:2202, т. 51).

28. Именно в светлината на тези констатации следва да се извърши тълкуването на член 8, параграф 2 от Директива 2009/54.

В– Понятието „натурална минерална вода от един и същ извор“ по смисъла на член 8 от Директива 2009/54

1. По подхода, възприет за целите на разглежданото тълкуване

29. Съгласно член 8, параграф 2 от Директива 2009/54 предлагането на пазара на натурална минерална вода от един и същ извор под повече от едно търговско описание е забранено. Интересно е да се отбележи, че член 8 от Директива 2009/54 не е бил предмет на изменения спрямо предложението за Директива 80/777, представено от Комисията през 1970 г.²² Поради това става въпрос за една както постоянна, така и сбито формулирана разпоредба.

30. Съгласно практиката на Съда обаче, за да се определи обхватът на разпоредба на правото на Съюза, следва да се вземат предвид едновременно нейният текст, контекст и цели, като генезисът на тази разпоредба също може да разкрие обстоятелства, които са релевантни за тълкуването ѝ²³.

31. В това отношение ще отбележа, че в настоящия случай тълкуването на термина „един и същ извор“ поражда особено противоречие между обективните свойства на минералната вода, от една страна, и хидрогеоложките характеристики, свързани с извирането ѝ на повърхността, от друга страна. Запитващата юрисдикция иска от Съда да се произнесе дали са релевантни по-конкретно разстоянието между излазите, специфичните качества на водата, хидравличната свързаност между излазите и дълбочината им. В представената пред Съда преписка се съдържат няколко становища, в които се оспорват тези аспекти. HSR по-специално отстоява различието между понятията „извор“ и „водоносен хоризонт“.

32. Според мен такава техническо съпоставяне прави исканото тълкуване ненужно неясно. От своя страна, за да разясня съдържанието на член 8 от Директива 2009/54, възнамерявам да изходя от ключовото понятие в нея, а именно за натурална минерална вода, във връзка с основната цел на тази директива да осигури защитата на потребителите. Тази отправна точка ще позволи да се установи, че за целите на тълкуването на понятието „един и същ извор“ значението на хидрологичните елементи може да се счита за допълващо.

2. По понятието „натурална минерална вода“ в светлината на целта да се осигури защитата на потребителите

33. С израза „натурална минерална вода“ по смисъла на раздел I, точка 1 от приложение I към Директива 2009/54 законодателят на Съюза има предвид „здравословна вода от микробиологична гледна точка^[24] която *произхожда* от подземен воден хоризонт или находище [...] и *се появява на повърхността* от извор, експлоатиран от една или повече естествени или получени чрез сондаж точки на излизане на повърхността“. Това определение следователно

22 — ОВ С 69, 1970 г., стр. 14.

23 — Вж. по-специално решение Inuit Tapiriit Kanatami и др./Парламент и Съвет (C-583/11 P, EU:C:2013:625, т. 50 и цитираната съдебна практика).

24 — По смисъла на член 5 от Директива 2009/54, в който във връзка с раздел III от приложение I към тази директива се посочва общият брой на колонии на натурална минерална вода.

обхваща кумулативно две равнища — от една страна, произхода на натуралната минерална вода и от друга, нейната поява на повърхността. Освен това съгласно посочената точка 1 натуралната минерална вода може да бъде разграничена от обикновена питейна вода по своята същност и по първоначалната си чистота.

34. С оглед на тълкуването на понятието „извор“ това определение обаче не е извън всякакво съмнение, по-специално когато се прави сравнение с текстовете на други езици²⁵ и конкретно с текстовете, в които *mfxsjrsjd pd* произход и за поява на водата на повърхността се припокриват, какъвто е случаят с текста на словенски език²⁶.

35. В случай на несъответствия между различните езици на текст от правото на Съюза обаче въпросната разпоредба трябва да се тълкува в зависимост от общата структура и целите на правната уредба, част от която тя представлява²⁷.

36. В това отношение, както вече отбелязах, законодателят отрежда особено място на защитата на потребителите. Тази цел намира отражение в Директива 2009/54 на няколко равнища. Първо, с оглед съвместяването ѝ с целта за свободно движение на натуралните минерални води директивата налага определянето на общи правила, отнасящи се до микробиологичните изисквания, позволяващи квалифицирането на вода като натурална минерална, както и система за признаване от страна на отговорния орган на държава членка на вода, отговаряща на предписанията на Директивата. Второ, с оглед съвместяването ѝ с целта за защита на здравето на потребителите Директива 2009/54 определя изисквания относно информацията за аналитичния състав на минерална вода във връзка с изискванията за етикетиране като цяло²⁸. В този контекст Директивата предписва и спешните мерки, позволяващи да се реагира на рисковете за общественото здраве. Трето, с оглед съвместяване на целта за гарантиране на честна търговия с тази за предпазване на потребителите от въвеждане в заблуждение²⁹ Директива 2009/54 набляга на идентифицирането на уникалния произход на минералната вода, пример за което е забраната, която предвижда в член 8, параграф 2.

37. Ще отбележа, че в своята цялост член 8 от Директива 2009/54 е насочен върху проблематиката с търговското описание в смисъла на обозначаване на географския произход на водата. В този смисъл в член 8, параграф 1 от Директивата се уточнява по-специално, че наименование на местност може да се съдържа в текста на търговското описание, при условие че се отнася до минерална вода, чийто извор се експлоатира на мястото, посочено в описанието. В същия ред на мисли в параграф 2 от посочения член се забранява предлагането на пазара на вода от един и същ извор под повече от едно търговско описание. Накрая, в член 8, параграф 3 от Директива 2009/54 се набляга на проблематиката с правилното идентифициране на извора и мястото на експлоатация на натуралната минерална вода с оглед на етикетирането и рекламирането.

25 — На английски език: „*originating in an underground water table or deposit and emerging from a spring tapped at one or more natural or bore exits*“, на италиански език: „*un'acqua microbiologicamente pura, la quale abbia per origine una falda o un giacimento sotterranei e provenga da una sorgente con una o più emergenze naturali o perforate*“ и на финландски език: „*vettä, jonka alkuperä on maanalainen vesikerrostuma tai -varasto ja joka tulee esille lähteestä, josta sitä otetaan yhden tai useamman luontaisen tai poratun ulostulopaikan kautta*“.

26 — На немски език: „*das seinen Ursprung in einem unterirdischen Quellvorkommen hat und aus einer oder mehreren natürlichen oder künstlich erschlossenen Quellen gewonnen wird*“, на полски език: „*pochożącą ze złoża podziemnego lub poziomu wodonośnego i wydobywaną z tych źródeł jednym lub kilkoma ujęciami naturalnymi lub wierconymi*“ и на словенски език: „*ki ima svoj izvor v podzemnem vodnem viru in izteka ali se črpa na izviru iz enega ali več naravnih iztokov ali vrtin*“.

27 — Вж. по-специално решение Eleftheri tileorasi и Giannikos (C-52/10, EU:C:2011:374, т. 23 и 24).

28 — Вж. съображение 8 от Директива 2009/54 и връзката, която се прави в него с Директива 2000/13.

29 — Този подход в защита на потребителите и на честната търговия е виден и от съображение 9 от Директива 2009/54, във връзка с член 7, параграф 2 от същата, относно гаранциите за информираността на потребителите за състава на минералната вода.

38. Следователно, за разлика от правната уредба в областта на марките, съгласно която е напълно възможно за един и същ продукт да се използват няколко марки, член 8 от Директива 2009/54 цели от търговското описание на натуралната минерална вода да може недвусмислено да се определят изворът и географският ѝ произход.

39. Накрая, от съществено значение е следователно аналитичният състав на водата да отговаря на изискванията на Директива 2009/54 и да бъде сведен до знанието на потребителя, който чрез търговското описание и/или етикетиранието трябва да е в състояние да установи елементите на нейния географски произход.

40. Всъщност, както е видно от посочената директива, натуралната минерална вода е тази, която тече или е добивана от извора и чийто състав, температура и други основни характеристики трябва да бъдат постоянни в рамките на естествената флукуация. Както подчертава чешкото правителство, целите на съображение 5 от Директива 2009/54 не биха били постигнати, ако минерална вода с едни и същи свойства — макар и добивана от няколко излаза — се предлага на пазара под различни описания.

41. Поради това понятието „натурална минерална вода“, тълкувано във връзка със съображение 5 от Директива 2009/54, води до констатацията, че целта на законодателя е постигната, когато определението „един и същ извор“ по смисъла на член 8, параграф 2 от тази директива се ограничава до равнището на точка на излизане на натуралната минерална вода, тоест до нейната *поява на повърхността* по смисъла на точка 1 от приложение I към Директива 2009/54.

3. По значението на хидрогеоложките елементи с оглед определянето на понятието „един и същ извор“

42. За да се очертае по-добре обхватът на член 8, параграф 2 от Директива 2009/54, се налага да бъдат анализирани някои технически аспекти. В това отношение е полезно да се посочи докладът на Agence française de sécurité sanitaire de l'alimentation (Френската агенция за безопасност на храните, AFSSA)³⁰, на който Комисията се позовава в писменото си становище. Що се отнася до хидрогеоложкия контекст, от него следва, че всички натурални минерални води се образуват от инфилтрация на атмосферни води³¹, които извираат на повърхността, след като са изминали дълъг път под земята³². Подпочвените води се стичат по гравитационен път, докато не достигнат до препятствие за вертикалното им проникване³³, и се акумулират в подпочвените отвори и пролуки (водоносни хоризонти)³⁴, от които впоследствие се оттичат.

30 — Agence française de sécurité sanitaire des aliments (AFSSA) е френско публичноправно образувание, създадено през 1999 г. вследствие на кризата с болестта „луда крава“, чиято основна задача е била да прави оценка на здравните и хранителните рискове при всички храни, в това число водата. От юли 2010 г. то е преобразувано в Agence nationale chargée de la sécurité sanitaire de l'alimentation, de l'environnement et du travail (Национална агенция за безопасност на храните, околната среда и заетостта, ANSES). Вж. Насоките за оценка на натуралните минерални води с оглед на безопасността (AFSSA) от май 2008 г., достъпни на интернет адрес <https://www.anses.fr/sites/default/files/documents/EAUX-Ra-EauxMinerales.pdf>.

31 — Понятието „атмосферни води“ е хидроложки термин, с който се определя водата, съдържаща се от дълго време в почвите (в геоложки мащаб) и произхождаща от валежи. Атмосферната вода се състои главно от подземни води, като водите с друг произход нямат значима роля в хидроложкия цикъл. За повече подробности вж. на интернет адрес <http://www.aquaportail.com/definition-12538-eau-meteorique.html#ixzz3QIVmcJAt>.

32 — Атмосферните води се просмукват надълбоко благодарение на пропускливостта при малка повърхност на някои порести скали (пясък или пясъчници) и на пропускливостта при голяма повърхност на твърди скали, които макар и непроницаеми се процепват или натрошават. Вж. доклада на AFSSA, посочен по-горе.

33 — Термин, с който се обозначава непроницаем слой, затварящ процепите и пукнатините.

34 — В научния смисъл на думата.

Когато хидравличният товар в запълнената част на водоносния хоризонт стане по-голям от този във възможните точки на излизане на повърхността, подземната вода изтича от естествени отвори, каквито са *изворите*. В този доклад се прави сравнение и между понятията „находище“³⁵ и „водоносна система“³⁶ за определянето на геоложката структура на водите.

43. Това, което ми се струва определящо при тълкуването на понятието „един и същ извор“, както е посочено по-горе, са, от една страна, констатацията, че „хидрогеоложките положения, при които натуралните минерални води излизат на повърхността, са многобройни и често много сложни“³⁷, и от друга, потвърждаването на разнообразието от естествени отвори, каквито са изворите на натурални минерални води, с оглед на слоевете на подземно странично натрупване на водите.

44. Освен това също като генералния адвокат Elmer, който в заключението си по дело *Badische Erfrischungs Getränke* изразява становище относно определението за минерална вода³⁸, ми се струва, че липсата на определение на понятието „извор“ е показателно за намерението на законодателя. Всъщност, ако той бе искал да подчини в основен план понятието „извор“ на хидрогеоложки характеристики, като структурата на водни хоризонти, находища или излази, щеше да е логично да му придаде определено съдържание. Употребата на термина „извор“ в Директива 2009/54 обаче потвърждава, че това понятие се отнася по-скоро до множеството от формите на точки на излизане на повърхността — естествени или получени чрез сондаж — на минералната вода³⁹. За сметка на това геоложката структура е от основно значение за определянето на самата натурална минерална вода и нейните характеристики.

45. Поради тази причина, независимо от хидрогеоложката структура на почвата, от която се добива водата, релевантният елемент за определянето на „един и същ извор“ въпреки всичко е дали натуралната минерална вода е една и съща.

46. Всъщност натуралните минерални води се определят с оглед на химичен състав с установен единен произход (което е в основата на разграничаването им от пригодените за пиене води чрез обработване, които имат точно същия химичен състав)⁴⁰. В този смисъл за потребителя е важно с едно и също търговско описание да се обозначава една и съща натурална минерална вода. От тази гледна точка критерият, свързан с хидрогеоложката структура на воден хоризонт, подземно находище или водоносен хоризонт в научния смисъл на думата, сам по себе си не е определящ, тъй като геоложките характеристики на пътя на водата към земната повърхност са тези, които оказват влияние върху състава ѝ. Следователно понятието „извор“ по смисъла на Директива 2009/54 се отнася за една или повече естествени, дори и получени чрез сондаж, точки на излизане на повърхността, от които тече една и съща вода по смисъла на приложение I към Директива 2009/54.

35 — „Находище“ като статично понятие съгласно определението в речника: естествено натрупване на минерален, твърд или течен материал. В доклада на AFFSA не се препоръчва употребата на този термин в областта на подземните води, а за сметка на това се използва терминът „водоносна система“. Вж. доклада на AFSSA, посочен по-горе, стр. 66.

36 — Водоносната система в научния смисъл на думата според доклада на AFSSA съответства едновременно на особена геоложка структура, по-специално като подземен цикъл, и на динамичен процес, поради това че обхваща водния поток с неговата схема, състояния, граници и начални и крайни условия.

37 — Доклад на AFSSA, посочен по-горе, стр. 15, т. I.

38 — C-17/96, EU:C:1997:244, т. 16 и 17.

39 — Вж. член 8, параграф 3 от Директива 2009/54, където понятията „извор“ и „място на експлоатация“ са използвани последователно. По отношение на експлоатацията на изворите вж. член 3 от същата директива; колкото до защитата на извора, вж. член 5 от нея; вж. също точка 2, буква г) от приложение II към Директива 2009/54.

40 — Относно трите вида бутилирани води, а именно пригодените за пиене води чрез обработване, натуралните минерални води и изворните води, вж. анализа, достъпен на интернет адрес <https://www.anses.fr/fr/content/eaux-conditionn%C3%A9es>.

47. При всички положения ще припомня, че натуралната минерална вода по смисъла на Директива 2009/54 трябва да бъде експлоатирана във вида, в който се появява в точката на излизане на повърхността, без обработка, с изключение на отделянето на нестабилни или нежелателни елементи⁴¹. Освен това в раздел I, точка 3 от приложение I към Директива 2009/54 се уточнява, че „[с]ъставът, температурата и други основни характеристики на натуралната минерална вода трябва да останат постоянни в рамките на естествената флукуация; по-специално те не трябва да се влияят от възможни колебания в дебита на потока“. Това съображение впрочем се явява в подкрепа на тезата, че съставът на водата, а не геоложката структура на точката ѝ на излизане на повърхността е от решаващо значение с оглед запазването на целта да се осигури защитата на потребителите.

48. Освен това бих искал да подчертая, че фактът, че водата е с произход от един и същ подземен воден хоризонт или находище, е необходимо, но не и достатъчно условие, за да може тя да се счете за една и съща натурална минерална вода. В този смисъл еднакви по химичен състав води, добити от отделни от гледна точка на движението на водите и на геологията места, не представляват една и съща натурална минерална вода.

49. С оглед на всичко изложено считам, че „натурална минерална вода от един и същ извор“ по смисъла на член 8, параграф 2 от Директива 2009/54 обозначава вода от една или от повече естествени или получени чрез сондаж точки на излизане на повърхността, произхождаща от един и същ подземен воден хоризонт или находище, ако тази вода притежава еднакви характеристики, които остават стабилни при всички тези естествени или получени чрез сондаж точки на излизане на повърхността в рамките на естествената флукуация. Минерални води от няколко точки на излизане на повърхността, естествени или получени чрез сондаж, имащи един и същ воден хоризонт или едно и също находище, но с различни аналитични свойства обаче не са еднакви с оглед на произтичащите от приложение I към Директива 2009/54 критерии и не могат да се считат за произхождащи от един и същ извор.

V – Заключение

50. Предвид гореизложените съображения предлагам на Съда да отговори на въпросите, поставени от *Vrhovno sodišče*, както следва:

Изразът „натурална минерална вода от един и същ извор“ по смисъла на член 8, параграф 2 от Директива 2009/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 година относно експлоатацията и предлагането на пазара на натурални минерални води обозначава вода от една или повече естествени или от получени чрез сондаж точки на излизане на повърхността, произхождаща от един и същ подземен воден хоризонт или находище, ако тази вода притежава еднакви характеристики, които остават стабилни при всички тези естествени или получени чрез сондаж точки на излизане на повърхността в рамките на естествената флукуация.

41 — Вж. член 4 от Директива 2009/54.